

Een activiteitenplek maken

BRON: Expertisecentrum Kinderopvang, 2025

Mogelijk gemaakt met een projectsubsidie van Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Stap voor stap een nieuwe activiteitenplek maken of een bestaande verbeteren. Je maakt een plan, voert het uit. En daarna observeer je hoe kinderen de nieuwe plek gebruiken en breng je zonodig veranderingen aan.

VOOR WIE

Pedagogisch coach samen met pedagogisch professionals

DOEL

Een activiteitenplek maken en observeren hoe kinderen die gebruiken

WAT

Je volgt als team een aantal stappen om een plek activiteitenplek te maken of te verbeteren. Door de plek na de verandering te observeren krijg je zicht op hoe kinderen de plek gebruiken en of de aanpassingen die je gedaan hebt het gewenste resultaat opleveren.

WERKWIJZE

Een stappenplan dat je in een teamoverleg bespreekt. En een observatiemethode, die gebruikt kan worden door een pedagogisch medewerker of door de pedagogisch coach.

GOED OM TE WETEN/INLEIDING

Soms blijkt in de praktijk dat een activiteitenplek weinig gebruikt wordt, of anders dan bedacht is. Een plek met zachte kussens die bedoeld was als rustige leeshoek kan zomaar een drukke spring- en stoeiplek worden. Dat stoeien voldoet blijkbaar aan een behoefte van de kinderen, maar je wilt ook de kinderen die rustig willen lezen een goede plek bieden.

Hoe komt het dat de leesplek niet als zodanig functioneert? Is hij te groot, te klein, ligt hij op de verkeerde plek in de ruimte, liggen er geen leuke boeken, kan je er niet lekker zitten? Door in het team ervaringen uit te wisselen over hoe kinderen de plek gebruiken kan je meer zicht te krijgen op het gebruik van de plek. Dat biedt aanknopingspunten om een verbeterplan te maken. Daarbij is belangrijk dat je alle onderdelen van die plek meeneemt: niet alleen het spelmateriaal, maar ook de inrichting en de plaats in de ruimte.

→ Inrichtingsplan voor een activiteitenplek

Deze methode kan je gebruiken voor het maken van een nieuwe activiteitenplek of als je niet zeker bent over het functioneren van een al bestaande activiteitenplek. Dit doe je als pedagogisch coach samen met een of meer pedagogisch medewerkers die in de betreffende groep werken

1. Welke activiteiten

Beschrijf eerst voor welke activiteiten de activiteitenplek geschikt moet zijn, en voor welke leeftijden. Daarbij benoem je de activiteiten zo uitgebreid mogelijk. Dus niet: bouwen, maar bijvoorbeeld: werken met grote houten blokken, maken van objecten die kunnen blijven staan, werken met kartonnen dozen en kokers, spullen kunnen transporteren met autootjes etc. Hoe beter je hebt nagedacht over wat er allemaal zou moeten kunnen op een plek, hoe makkelijker het wordt om een passend plan te maken.

2. Pedagogisch beleid

Controleer wat jullie pedagogisch beleid zegt over de inrichting van activiteitenplekken: staat er iets op papier? Is er misschien een materialenlijst voor de plek waarmee je aan de slag gaat?

3. De grootte van de plek

Dit is afhankelijk van het aantal kinderen dat tegelijkertijd de plek gaat gebruiken en van het soort activiteiten. Voor het bouwen van een treinbaan is meer ruimte nodig dan voor het lezen van een boekje. Bedenk ook of het een plek moet worden waar ook een pedagogisch professional met een of twee kinderen moet kunnen zitten.

Als het om een bestaande activiteitenplek gaat die je gaat verbeteren: kijk kritisch of de huidige plek groot genoeg is (of -dat kan ook- te groot is).

4. Een open of besloten plek

Dat hangt af van het type activiteitenplek. Het is fijn als een huishoek en een bouwhoek begrensd zijn door bijvoorbeeld een kastje of muur, zodat spullen niet door de hele ruimte gaan zwerven en kinderen er ongestoord kunnen spelen. Het hangt ook af van de leeftijd van de kinderen: bij jonge kinderen is het belangrijk dat ze zicht kunnen houden op de rest van de ruimte, dus zijn begrenzingen laag, terwijl bij de bso kinderen begrenzingen best hoog mogen zijn (zie ook: Pedagogische kennisbasis omgeving)

5. Welk meubilair is nodig om aan of op te spelen.

Denk er daarbij aan dat het al snel teveel is: kinderen spelen graag op de grond, of staand aan een podium of werkblad. Meubels zoals stoelen en tafels nemen vaak veel ruimte in beslag en maken het lastig om een plek flexibel in te richten.

6. Spelmaterialen

Bepaal wat er nodig is aan spelmaterialen, en hoe en waar de materialen moeten staan. Zorg ervoor dat spelmaterialen uitnodigen om te gebruiken. Dat betekent dat materiaal in het zicht en onder handbereik van de kinderen staat. Daarbij is belangrijk dat je een goed evenwicht vindt in hoeveel prikkels je kinderen wilt bieden.

Bso kinderen kunnen wat dit betreft meer aan dan jonge kinderen. Dat kan betekenen dat je er bij de jongste kinderen voor kiest om een deel van de materialen buiten het zicht te plaatsen, en bijvoorbeeld regelmatig materialen af te wisselen.

7. Sfeer

Denk na over welke sfeer je de activiteitenplek wilt meegeven. Dat kan kinderen helpen om aan te voelen wat de bedoeling is van de plek. Rustige activiteiten zoals boekjes lezen, relaxen, muziek luisteren vragen om een inrichting met rustige kleuren en zachte materialen, zoals een kleed of kussens. Terwijl bij drukker activiteiten zoals bouwen, dansen, creatieve activiteiten hardere materialen zoals een marmoleum vloer passen.

Sfeer kan je maken door:

- Decoraties aan de muur op kindhoogte die met de activiteit samenhangen
- Vorm, materiaal en kleur van het meubilair
- Accessoires zoals kussens, plantjes
- De vloer: denk aan een kleed of een stuk tapijt
- Verlichting die past bij de sfeer die je wilt creëren op de activiteitenplek

8. Borgen

Als je al deze stappen doorlopen hebt, maak je een tekening of een beschrijving van hoe de activiteitenplek eruit moet zien. Je maakt ook een lijst van benodigdheden. Als het om een bestaande plek gaat die je gaat veranderen, zal een deel daarvan al aanwezig zijn.

Vervolgens ga je de nieuwe plek inrichten aan de hand van de uitkomsten van het stappenplan.

→ Activiteitenplek observeren

Als een plek eenmaal opnieuw ingericht is, zal dat voor zowel de kinderen als de pedagogisch medewerker even wennen zijn. Na de gewenning ga je observeren of de plek gebruikt wordt zoals je zou willen.

Gewenning

Ga een paar weken (3 of 4) 'op je handen zitten': je verandert (nog) niets aan de nieuw ingerichte plek. Kinderen moeten namelijk de nieuwe plek leren kennen en ontdekken. Daarbij kan het best zijn dat ze in eerste instantie de plek nog niet gebruiken zoals je zou willen. Ze gaan bijvoorbeeld met zijn allen in de nieuwe bouwhoek zitten, ze zetten spullen niet terug waar dat zou moeten. Ze moeten, kortom, wennen aan de nieuwe plek. Meestal kost dat een paar weken. Neem dus de tijd voor die gewenning, en help de kinderen om de plek te leren kennen en ermee om te gaan.

Observeren

Na de gewenning ga je observeren hoe de plek gebruikt wordt en bespreek je met elkaar of je tevreden bent, of dat er misschien nog aanpassingen nodig zijn.

Observeren van een activiteitenplek kan je ook doen als je bijvoorbeeld niet tevreden bent over een bestaande activiteitenplek.

Een goede methode is om het gedrag van kinderen te observeren met behulp van onderstaande vragenlijst.

Spreek af wie het gebruik van deze plek gaat observeren. Dat kan één pedagogisch professional zijn, maar je kunt ook afspreken dat meerdere professionals observaties doen, bijvoorbeeld iemand die op een andere dag werkt, zodat je van meerdere dagen observaties krijgt.

Spreek af dat een collega taken overneemt als iemand aan het observeren is.

De pedagogisch coach kan zelf natuurlijk ook een observatie uitvoeren.

Benodigd materiaal:

- pen
- 2 kopieën van onderstaand formulier, of 2 keer invullen op de laptop

Wat ga je doen?

- observeer tijdens een vrij spel periode als de kinderen binnen spelen. Doe dit 10 minuten op 2 momenten op een dag, bijvoorbeeld een keer in de ochtend en een keer in de middag.
- vul eerst in welke plek je observeert (bijv. bouwhoek, leesplek....), en datum en tijd
- je gaat nu 10 minuten observeren wat kinderen aan het doen zijn op de activiteitenplek
- vervolgens beantwoord je de vragen in onderstaand schema:

Observatie activiteitenplek

Datum: Tijd:	Plek:
Vragen	Observaties
Hoeveel kinderen spelen er?	
Spelen kinderen alleen, naast elkaar, samen?	
Spelen kinderen geconcentreerd of zijn ze snel afgeleid?	
Storen kinderen elkaar tijdens hun spel?	
Wordt de plek gebruikt zoals hij bedoeld is?	

Na de observaties bespreek je de resultaten met elkaar in een teamoverleg. Stel samen vast:

- Hoe functioneert de speelplek in de praktijk?
- Hoe komt dat volgens jullie?
- Zijn er aanpassingen / verbeteringen nodig?